

با «دوره‌های فیک»، دانش آموزان را خلاق کنید با «دوره‌های فیک»، دانش آموزان را خلاق کنید

محققان کشور در یک مطالعه پژوهشی، بر نقش دوره‌های آموزش فلسفه برای کودکان (فیک) در باز شدن ذهن و افزایش قدرت تحلیل و خلاقیت آن‌ها صحنه گذاشته‌اند.

محققان کشور در یک مطالعه پژوهشی، بر نقش دوره‌های آموزش فلسفه برای کودکان (فیک) در باز شدن ذهن و افزایش قدرت تحلیل و خلاقیت آن‌ها صحنه گذاشته‌اند.

به گزارش ایسنا، آموزش فلسفه به کودکان به رشد مهم‌ترین جنبه درونی کودکان یعنی تفکر کمک می‌کند. این آموزش به عنوان شیوه‌ای مطلوب بر رشد همه جانبه کودک، چندین دهه است که در مرکز توجه اندیشمندان تربیتی قرار گرفته است، چرا که کودکان از جمله عوامل اساسی در تجدید حیات هر نسل محسوب می‌شوند. برخی محققان بین الملل با طراحی و اجرای برنامه‌ای که آن را «آموزش فلسفه به کودکان» نامیده‌اند، تلاش کرده‌اند تا فلسفه را به جایگاه واقعی خویش آن گونه که سقراط مد نظر داشت بازگردانند. اهمیت و ضرورت داستان‌های فلسفه برای کودکان، از نظر این محققان، آموزش تفکر فلسفی به آن‌ها است که به کودکان کمک کند تا پیام‌ها را چگونه بفکر کنند.

به بیان صاحب نظران، این فلسفه، نوعی فلسفه کاربردی است، به گونه‌ای که سعی می‌کند به کودکان کمک کند تا از حالت عادی به حالت اندیشمندانه، از بی تفاوتی به اندیشه ورزی و از تفکر معمولی به تفکر انتقادی حرکت کنند. در این روش، رویکرد اکتشافی مورد توجه است. کندوکاو جمعی و استفاده از گفتگوی سقراطی به مثابه روش کار تعیین می‌شود. در این برنامه، دانش آموزان به کاوشگرانی خلاق و با مهارت تبدیل می‌شوند. مراد از کاوشگر بودن، جستجوگری فعال و اصرار بر پرسش‌گری و داشتن هوشیاری خلاق و دائمی برای مشاهده ارتباطات و افتراق‌ها و آمادگی همیشگی برای مقایسه، مقابله، تحلیل و ارائه فرضیه، تجربه، مشاهده، سنجش، امتحان و نوآوری است.

با توجه به اهمیت بالایی که این موضوع دارد، گروهی از محققان کشورمان از دانشگاه علامه طباطبائی و دانشگاه خوارزمی در یک مطالعه پژوهشی، به آن پرداخته‌اند. آن‌ها در این مطالعه، کارکرد ویژگی‌های داستان‌های موسوم به فلسفه برای کودکان یا به اختصار، فیک را بر خلاقیت آن‌ها مورد بررسی و تبیین قرار داده‌اند.

این محققان برای انجام این تحقیق کیفی، از اسناد و متون علمی شامل کتب و جستجوی مقالات با استفاده از کلیدواژه‌های خلاقیت، ادبیات داستانی، برنامه درسی فلسفه برای کودکان، کارکردهای داستان‌های فیک، عناصر داستانی در خلاقیت کودکان استفاده کرده‌اند.

بر اساس نتایج به دست آمده از این پژوهش، ارتقاء خلاقیت و روحیه پرسشگری کودکان می‌تواند مبنی بر استفاده از عناصر و کارکردهای ویژگی‌های داستان‌های فیک باشد.

علی حسن زاده، محقق دانشگاه علامه طباطبائی و همکارانش در این باره می‌گویند: «یافته‌های ما نشان می‌دهند که ویژگی‌های داستان‌های برنامه فیک با وجود بن‌مایه پرسشگری و مفاهیم فلسفی، مباحث استدلال تفکر و نیز مباحث فلسفی مربوط به شیوه‌های زندگی کودکان در بعد زندگی روزمره و در بعد بین ذهنی اجتماع، بازسازی اجتماع پژوهشی و برخی از فرایندها همچون مولفه‌های ادبی و تربیتی و الگوهای فعالیت محور مانند الگوی نوشتن طرح بحث و تمرین در داستان، بر پرورش خلاقیت کودکان تأثیر دارند».

به گفته این محققان، «کارکردهای داستان‌های فلسفه برای کودکان، گام‌های خلاقیت از جمله تحریک، اکتشاف، برنامه ریزی، فعالیت و بازنگری کودکان را تقویت و روش‌های تفکر و نگرش‌های نو را در کودکان به وجود می‌آورند».

بر این اساس، وارد کردن فلسفه به دوره‌های آموزشی تا حد زیادی در معرفی و ارائه مواد درسی اهمیت دارد. آموزش فلسفه، استخراج مضامین از گفته‌ها و پرسش‌های دانش آموزان و انعکاس آن‌ها به طور مکرر، یافتن آن‌ها در تار و پود مباحثات همراه با پیشرفت کلاس را در بر می‌گیرد. درواقع مضامین فلسفی معرفی شده در یک داستان، بارها و بارها تکرار و هر بار عمیق‌تر، گسترده‌تر و پیچیده‌تر ظاهر می‌شوند.

به اعتقاد حسن زاده و همکارانش، «این شیوه تدریس یکپارچه و درهم تنیده، دانش آموزان را بر آن مسلط و به شکافتن آن علاقمند می‌کند و سپس موضوع جدیدی مطرح می‌کند. به عبارتی، ابتدا مفاهیم فلسفی را تا حدی معرفی می‌کند و سپس آرام آرام درک عمیق‌تری از همان مفاهیم مرتبط با مضامین مکرر را ارائه می‌دهد».

این یافته‌های پژوهشی، اهمیت گنجاندن برنامه آموزش فلسفه برای کودکان را در برنامه درسی متذکر می‌شوند و توجه به آن‌ها می‌تواند بر غنای درسی دانش آموزان بیفزاید. گفتنی است یافته‌های مورد اشاره فوق در فصل نامه «ابتکار و خلاقیت در علوم انسانی» وابسته به باشگاه پژوهشگران جوان و نخبگان دانشگاه آزاد اسلامی منتشر شده‌اند.